

מבעד למסוה

(שעורים בהסתכלות)

ישנם מה עתונים המינישים היטב את האחריות הגדולה המוטלת עליהם. הראשון בין אלה הוא כידוע העתון הציני

השנתי המופיע יום יום בעירנו...

עתון זה אינו מסתפק הלילה בזה שהוא נתון לקוראיו ידיעות מדויקות כנוגע להתנפלות שורדים "ציונים" בלבנון, אלא שהוא עומד על המשמר ומפרסם בוזיות נפלאה גם ידיעות אחרונות מתוך העתונות הערבית.

רק שלשום זכינו לקרא כלנו בעתון הזה ידיעה אחרונה וטריה, שיצאה מתחת המחש" ממשי ע"א, שיחה שהיתה לעורך העם עם מר רוברט דה קה ברבר היוחסים העתידיים שבין א"י וסוריה. ושיחה זו — למה אכחד? — עם סגנון יודי ימינו של הנטרל גרדו בסוריה ובלבנון, הרי היא באמת, סנסציה גדולה בזמן הזה ועלולה לזעזע את לבות דיקוראים העברים; ואמנם ביום המחרת, בהגיע לאוזנינו קול מוכר העהון, המכריז וקורא:

"הראאוראטאס!". התנפלו ממשי על הגליון. הסבנו בו והפכנו בו, הפשנו בכל "הארץ" את הסוף יבוא" שהבטיחה לנו — אך לשוא!... והנה נודע לי מעשה קטן ופה שיענין

אולי גם אחכם: "הסולל" מוציא, כידוע, עתון שבועי אנגלי בשם Palestine Weekly ובכך, עתון זה הלך ופרסם עוד ביום 11 מרץ 1921, בנליון נומ' 10, ראיון שהיה לסופר הידוע מר גודמן מלונדון עם רוברט דה קה בבירות, המאמר הזה נתגלגל וכא לאמריקה ושם תורגם ע"י עתון ערבי בשם "אל-שעב" (העם), ומשם חזר ונתגלגל בערבית לבירות. בינתיים כבר חצי שנה, עד שעוד הקב"ה והופיע בבירות עתון חדש, ערבי-יהודי, בשם "העולם הישראלי". מה עשה העורך החדש? קפץ על המאמר ולא שחה הרכה והכניס את המציאה לתוך עתונו ביום 15 ספטמבר. וכאשר נתגלגל סוף העתון הזה לעירנו, התנפלה "הארץ" על המאמר, כמוצא שלל רב והכינה הפתעה מרעישת לקוראיה, ידיעה אחרונה, Demiere heure, בשם: "הממשלה הצרפתית בסוריה והציונות" וגם, סוף יבוא"...

ועצתי אמונה לקוראים הרוצים לראות את "הסוף" של "הארץ", שיטריחו קצת את עצמם למצא את "דאר היום" גליון ק"מ, מיום שני, כ"ו אדר"א תרפ"א, 7 מרץ 1921 ויקראו בו בעמוד השי מאמר בשם "סוריה וא"י" וראיון עם סגן הנציב הצרפתי בבירות).

אכן לא תמו נסים מ"הארץ". גלגול-מחולות" בזה אפשר רק אצל עתון "הנון" העומד מלמעלה מהזמן, שאין בו מוקדם ומאוחר — אפילו להצי שנה! — וההולך לאטו כמי השלח... העיקר הוא שיריעה זו הגיעה לו

מהסופרים המיוחדים בלשכת ועדה-הצירים היודעים לתרגם קצת מערבית ולמסר מיד לעתון "השמי" שלהם. אשרי העתון שככה לו! כמה קשה להתחרות בוזיות כזו! הרי, "דאר היום", "דמוסקר"!

עודני יושב ומהרהר בקנאתי זו, והנה הגיע אלי סכתב מאת אחד מתלמידי במאהד שערים, שהגני מוסר בזה ככתבו ובלשונו ממש: ב"ה

לכבוד רבי ומורי היקר מר עזמות נ"י שלום וברכה!

אין די מלים בפי וכח בעטי לתאר לפני מעלתו את גודל הצער וענמת-הנפש שגרמה לנו הידיעה המבהילה שנתפרסמה בזמן האחרון ב"הארץ", גליון תרמ"ד: "אסור לתושבים לירות בקוראים, לפצעים, להשימדם, ללכדם או לחששם במלכת, וכן אסור להחזיק ברשותם קוראים מהים, שנלכדו או שנחפסו באיזה אפן שהוא, למאכל או למכירת, וכן אסור להם לקחת ביצי קוראים, להשתמש בהן או להחזיקן ברשותם למן הראשון לח' פברואר עד יום 15 לח' יולי, ועד בכלל. ובהיות שרצוי להמשיך את התקופה הנ"ל עד ראשון לח' ספטמבר שנה זו, מודיעים בזה שבמקום 15 לח' יולי, בסקודה הוא יבוא הראשון לח' ספטמבר. עכ"ל. הדברים האלה תמהוין מאד והכניסו אנדרלמוסיה שלמה לבית המדרש שלנו. — הביטו

וראו מה שכחוב בזה, בפקודה זו — הם טוענים ואומרים. הרי בפירוש איתמר כי מיום 1 ספטמבר התירו את דמי הקוראים, ומוכנים הם לכל מיני פורעניות, להריגה ולחפישה למלכות רחמנא ליצלן, הפקר ממש! יש אומרים, נורה זו חלה רק על קוראי "הארץ" דאם כן קשה למה לא נתפרסם הדבר ב"דאר היום"? ורבים מבית-המדרש טענו ואמרו, והנשים הם ימינו לדעוהם, שנורה זו חלה רק על הזכרים, כנורת פרעה בשעתה ממש; והדפלוטטים שלנו סוכרים ואומרים: בודאי יש לזה קשר עם הציונים... דעמא מאי חלה הנורה דוקא מיום 1 ספטמבר, יום פתיחת הקונגרס שבו רבו הקוראים דוקא בתוכנו? מסתמא יש דברים בגו"...

ובכן, אתיחי לחנך, מורי ורבי, בשמי ובשם כל ביהמ"ד, שהנך מצוי אצל הכנוסיה הידועה, שטסתובבת חמיר מסביב לפקידים בריטיים, שתרדם עלינו ותשתדל לבטל את רע הנורה או להמשיך לכהפ"ח את התקופה עד ראשית מאי...

ממני, תלמידך הנאמן המצפה לתשבתך בכליון עינים. קורא ות'יק מיד עניתי לתלמידי בקצרה ובזו הלשון: דבריך נגעו אל לבי מאד, ואולם לאחר שעיניתי קצת בגוף הידיעה בגליון הנ"ל, נוכחתי לראות כי לא "כצעקתה", ולמיחוש לא מיבעי, ראשית כל, נורה זו חלה דוקא על כל הקוראים, הן על הזכרים והן על הנקבות

והשנית, ליהוי ידוע לך, רביני הקורא הוחק, כי הוין מקרא בעתינים יש עוד מין קורא ההולך אף הוא על שהים ושלפי דעת רש"י הוא "מין צפור" שקוראין לו בלע"ז Rebhuhn, Perdix.

אנכ וריוות שכתה "הארץ", כנראה, להוסיף את הבלע"ז של רש"י אל "הקוראים", כדי שיבינו הקוראים בלי-גופים אם המרא למרכב או חמרא למשתא?... דוא אשר אמרתו: אי אפשר לו לקורא בלא פירש"י...

נא לפרש בניני בשלום כל החבריא.

נמצאתי ברכבת הנוסעת לחדרה. ומה עושים יהודים כשזורמנים ברכבת? — מדברים בפוליטיקה, בקונגרס, במשלחת ולסוף נתגלגלה השיחה, איני יודע כיצד? בדבר — קסריה. אנכ עלי להודיע לכם כי איש שיהי היה ג"כ ב"הארץ, ו"א כורדאוריתא, "שפל" ורחוק מכל ידיעות הארץ והישוב העברי, אבל בכל זאת נשאר עוד במהו קצת זכרונות מהעבר הקרוב, ומתוך דבריו למדתי קצת כיצד קונים אצלנו קרקעות... ואם יש לכם זמן פורתא, רק דיקקה אדת ולא יותר, אגלה גם לכם סוד זה, כך בשעת-החמים, בין השמשות:

— אתה בודאי עברת בקסריה, פתח יודי וראית שם בנין גדול, חדש ונהדר, וגם פרדם נחמד ועתיקות רבות ואמצייהאטרון בצד, ושאלת בודאי לנפשי: מי בנה ומי נטע כל אלה?

ובכן, אני אספר לך: לפני עשר שנים בערך בא אלי פעם רץ מיוחד בשם גימל ביק כדה והציע לפני לקנות את חלקו באדמת קיסריה, ובהיות שהוא זקיק לכסף והבנקים דוחקים אותו מאד, הוא מכשש תשובה חכמה... לא שהיה הרבה ופניתי ליפוי כמובן, לעסקן הידוע שכתו יפה בעניני נאולה הנוך ו"שאר ירקוח", והשובתו היתה להכנס במ"מ ולחכות להוראות. לא היו ימים מועטים והגיע אלי רץ שני מצד המוכר; מה עשיתי? שלחתי מיד רץ מיוחד ליפוי, וקבלתי תשובה קצרה: לשמר את הדבר בסוד; הענין נמסר לידיים אמונות!

בינתיים בא אלי השליח בפעם השלישית: "קף יא תואג'ה"? ואני דוחה אותו: "בוקרא" ומבקש ממנו לשגר את הענין בסוד, כי הדבר נמסר לידיים אמונות"...

בינתיים נגלה הסוד למנור היוני, ואני מצדי זרתי את ה"חבריא" שלי וצעקתי: יפה שעה אחת קודם! ירדתי להיפה לעמד על המשמר והנה הגיע אלי תלגרם כזה: "הענין הולך טיבו דבר הכסף יוחלט באספה הבאה!" ו"מהרת הופיעו, הידים האמונות" בכבודן ובעצמן, ועד שהן יושבות בטלון ועוכקות באכילה וכדומה, הגיעה שעת הצהרים, והנה ראינו לפנינו יורדים מעל מדרגות בית-פק דות הממשלה הכהן היוני הגדול עם כל בני לויחו והסרסור כלא-תלתלים לימינו ותחת זרועו ילקוט גדול ויפה ובתוך חילקוט הזה שמורים יפה כל הקושאנים

על חלקת האדמה שקנו בקסריה... ואני, סיים יודי, יושב ומכתה להחלטות האספות כיפו ולכסף מ"הידים האמונות" ושומר. הגני ב"ה את הסוד בלבי עד היום הזה... * * *

לא רק בירושלם עיה"ק יש "עומות" כי אם גם באמשטרדם תר"ב, המהרנס קטעים שלמים משעורי בעתון המצויר Joodsche Post לשפתם של שפינוזה ודייהאן... אסיר תודה אהיה למר Van Azmaweth אם יתרגם לא רק את השניאות בעבית של הממשלה האנגליה-כארצנון, אלא וביחוד את שורת השניאות של "הממשלה" שלנו, שנתפרסמה בגליון מיום אתמול.

אפשר מאד שהמהרנס יפגש בשעוריי ההכתלות עם אהדים ממכריו ובני ארצו בין מנהלי הבנקים והפרופיסורים בא"י... עזמות